

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

ZAVEDENIE SEPA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Implementačný plán

verzia 2.3

Obsah

1. Úvod	3
2. Organizačná štruktúra	5
3. Právna úprava	8
4. Platobné nástroje	12
4.1 SEPA úhrady (SCT)	15
4.2 SEPA inkasá (SDD)	16
4.3 SEPA rámec pre platobné karty	18
4.4 Národný plán pre SEPA Cash v Slovenskej republike	20
5. Platobné infraštruktúry	24
6. Komunikačná stratégia	25
7. Sumarizácia úloh	26

1. Úvod

Zavedenie spoločnej meny euro a následné vytvorenie možnosti používania spoločného platidla v hotovostnej oblasti v rámci krajín Eurozóny, bolo základným impulzom na vytvorenie spoločného priestoru platieb aj v bezhotovostnom platobnom styku. Projekt, ktorého cieľom je vytvorenie jednotného priestoru platieb v eurách bol nazvaný SEPA – Single Euro Payments Area. Základným poslaním SEPA je faktické zrušenie hraníc pre uskutočňovanie bezhotovostných retailových platieb v mene euro. V rámci SEPA budú môcť spotrebiteľia, podniky a ďalšie hospodárske subjekty zasielať a prijímať platby v eurách, či už v rámci jednej krajiny alebo medzi jednotlivými krajinami, za rovnakých základných podmienok, práv a povinností a bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Projekt SEPA harmonizuje štandardy, pravidlá a postupy v oblasti úhrad, inkás a platobných kariet.

V januári 2009 po nastúpení cesty príprav a uskutočnení množstva dôležitých krokov, Slovenská republika úspešne prijala novú spoločnú domácu menu, Euro, a stala sa tak už 16. členom Eurozóny. Logickým následkom prechodu na spoločnú menu je vytvorenie jednotných podmienok uskutočňovania transakcií aj pre bezhotovostný platobný styk.

Taktiež slovenský bankový sektor zdieľa myšlienku vytvorenia jednotnej oblasti pre uskutočňovanie platieb a je pripravený na realizáciu nevyhnutných krokov potrebných k úspešnému implementovaniu SEPA platobných nástrojov do praxe aj v rámci SR.

Hlavným koordinátorom a garantom projektu je Európska platobná rada (EPC), ktorej členom sa stala aj Slovenská banková asociácia (SBA). Rada je tvorená zástupcami európskych bánk a asociácií. Projekt je podporovaný takisto zo strany Európskej komisie (EC), Európskej centrálnej banky (ECB) a jeho pôsobnosť sa bude týkať všetkých účastníkov trhu.

Cieľ publikovania implementačného plánu SEPA

Cieľom aktualizovaného implementačného plánu je určiť cieľ smerovania slovenského bankového sektoru v nasledujúcom období, charakterizovať jednotlivé kroky, ktoré podmieniajú úspešný prechod na SEPA štandardy a platobné nástroje a oboznámiť o priebehu implementácie širokú verejnosť.

Predložený plán je prejavom konsenzu medzi všetkými účastníkmi trhu, ktorí majú zastúpenie prostredníctvom svojich zástupcov vo Výbore pre SEPA. Implementačný plán bude

pravidelne aktualizovaný v súlade so stavom prác prechodu na SEPA v SR, alebo na základe podnetu na aktualizáciu od člena Výboru pre SEPA.

Zmeny, ktoré táto verzia oproti predchádzajúcej prináša, sa týkajú predovšetkým vyšpecifikovania plánu prechodu slovenskej bankovej komunity na SEPA platobné nástroje, vrátane stanovenia časového harmonogramu a zodpovedných inštitúcií za splnenie stanovených úloh. Plán taktiež stanovuje organizačnú štruktúru riadenia projektu SEPA v SR, ako aj návrh komunikačnej stratégie na najbližšie obdobie.

História dokumentu

Verzia dokumentu	Dátum
Verzia 1.0	December 2006
Verzia 2.0	Apríl 2009
Verzia 2.1	Máj 2009
Verzia 2.2	Máj 2009
Verzia 2.3	Jún 2009, schválený Výborom pre SEPA 4.6.2009

2. Organizačná štruktúra

Výbor pre SEPA

Výbor pre SEPA je najvyšším riadiacim orgánom projektu SEPA v SR. Jeho základnou úlohou je koordinácia a riadenie procesu zavedenie SEPA v Slovenskej republike. Výbor pre SEPA schvaľuje výstupy a podklady predložené pracovným podvýborom pre SEPA. Rozhodnutia prijaté Výborom pre SEPA sa považujú za záväzné pre ďalšie smerovanie projektu SEPA. Výboru pre SEPA predsedá Slovenská banková asociácia. Výbor zároveň zoskupuje ako poskytovateľov, tak aj používateľov platobných služieb a pracuje v nasledovnom zložení:

- Národná banka Slovenska,
- Ministerstvo financií SR,
- Štátna pokladnica,
- Slovenská banková asociácia,
- Zástupcovia komerčných bánk,
- Slovenská pošta,
- Zástupcovia malých a stredných podnikov,
- Zástupcovia podnikateľskej sféry,
- Zástupcovia spotrebiteľov.

Podvýbor pre SEPA

Pracovný podvýbor pre SEPA je najvyšším konzultačným orgánom Výboru pre SEPA, zodpovedným za určovanie celkového smerovania a stratégie pre implementáciu SEPA v SR. Pracovný podvýbor rieši otvorené otázky a úlohy vyplývajúce z Implementačného plánu pre zavedenie SEPA v SR a predkladá návrhy na schválenie Výboru pre SEPA. Podvýbor vedie zástupca Slovenskej bankovej asociácie a jeho členmi sú Národná banka Slovenska, Ministerstvo financií SR, Štátna pokladnica, Slovenská banková asociácia a komerčné banky.

Pracovné skupiny

Implementácia SEPA platobných nástrojov v SR bude mať dopad v menšej či väčšej miere na všetkých účastníkov platobného trhu. Z uvedeného dôvodu sa teda predovšetkým v prípade

bankového sektora, štátnych a verejných inštitúcií, ako i v prípade veľkých podnikateľských subjektov odporúča zriadiť interné pracovné skupiny pre implementáciu SEPA.

Slovenská banková asociácia

Najvyšším riadiacim orgánom SBA pre projekt SEPA je Prezídium SBA, ktoré na základe záverov Výboru pre SEPA prijíma konečné rozhodnutia záväzné pre členov SBA, vykonáva riadiace a kontrolné činnosti súvisiace s jeho rozhodnutiami a uzneseniami.

Pracovná skupina SEPA, ako výkonná zložka, je zodpovedná za vecnú stránku projektu. Pozostáva z piatich zástupcov Komisie pre platobný a zúčtovací styk a platobné inštrumenty a takisto piatich zástupcov Komisie pre právne a podnikateľské prostredie, pričom sa dodržiava zásada, že jednotliví zástupcovia pochádzajú z rovnakej banky.

Projektový manažér, ktorý zodpovedá za formálnu stránku projektu, koordinuje, monitoruje, kontroluje projekt a zabezpečuje informovanosť všetkých subjektov, ktorí sa na projekte zúčastňujú.

Komisia pre platobný a zúčtovací styk a platobné inštrumenty figuruje v projekte ako najvyšší odborný konzultatívny orgán pre SEPA úhrady a inkasá. Pripravuje stanoviská a prijíma jednotné návrhy riešení za SBA.

Komisia pre právne a podnikateľské prostredie je najvyšším odborným konzultatívnym orgánom SBA pre legislatívne náležitosti prechodu na SEPA. Jej aktívna úloha sa odzrkadľuje najmä pri transpozícii smernice o platobných službách (PSD) do národnej legislatívy.

Komisia pre platobné karty je najvyšším odborným konzultatívnym orgánom SBA pre SEPA platobný styk realizovaný prostredníctvom platobných kariet, ktorý pokrýva najmä zavedenie EMV technológie do tejto oblasti.

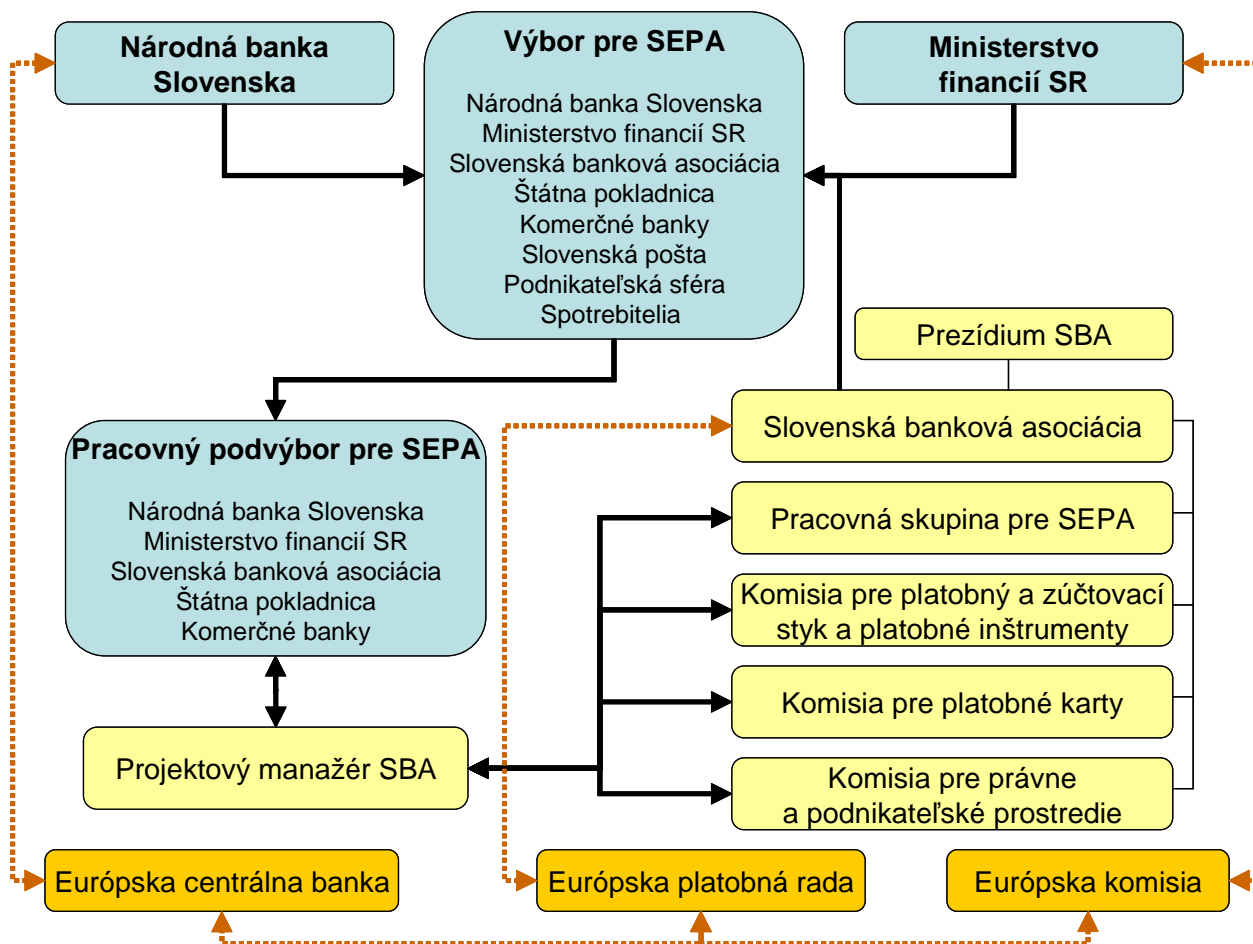
Národná banka Slovenska

Národná banka Slovenska (NBS) ako súčasť Eurosystemu významne podporuje implementáciu SEPA platobných nástrojov v SR. NBS dôkladne monitoruje vývoj projektu SEPA a v spolupráci s MF SR vytvára vhodné legislatívne prostredie pre implementáciu SEPA do praxe. NBS je aj prevádzkovateľom platobného systému, podrobnejšie viď kapitolu 5. NBS sa podieľa prostredníctvom svojich zástupcov na činnosti Výboru pre SEPA, ako aj Podvýboru pre SEPA. Banková rada NBS je najvyšším riadiacim orgánom NBS.

Ministerstvo financií SR

Z dôvodu realizácie veľkého množstva platieb v prípade štátnych a verejných inštitúcií bude dôležitý ich bezproblémový prechod na SEPA platobné nástroje. Zástupcom uvedených inštitúcií ako vo Výbore pre SEPA, tak aj v Podvýbore pre SEPA je Ministerstvo financií SR (MF SR). Úlohou MF SR v projekte SEPA bude v spolupráci s NBS vytvorenie vhodného legislatívneho prostredia. MF SR podporuje implementáciu SEPA platobných nástrojov do praxe v Slovenskej republike.

Organizačná štruktúra pre projekt SEPA, vzájomné prepojenia v rámci SR, ako aj na nadnárodnej úrovni sú zobrazené v nasledovnom grafickom vyjadrení:

3. Právna úprava

Oblasť platobného styku je v Slovenskej republike upravená najmä zákonom č. 510/2002 Z.z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon usmerňuje najmä oblasť vykonávania tuzemských a cezhraničných prevodov peňažných prostriedkov, ako aj vydávanie a používanie elektronických platobných prostriedkov, vznik a prevádzkovanie platobných systémov a postupy pri reklamáciách a mimosúdne riešenie sporov v súvislosti s platobným stykom (ďalej len „zákon o platobnom styku“).

V roku 2008 bola prijatá priama novela zákona o platobnom styku (zákon č. 270/2008 Z.z.). Prijatie tejto novely súviselo so zmenami v tuzemskom platobnom systéme SIPS a s napojením sa na platobný systém TARGET2 od 1. januára 2009 v súvislosti so zavádzaním novej meny euro v SR.

Ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi sú najmä

- a) zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, ktorý okrem iného vymedzuje základné úlohy a ciele Národnej banky Slovenska ohľadom plynulého fungovania platobného styku a platobných systémov,
- b) zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách v znení neskorších predpisov, ktorý okrem iného vymedzuje bankovú činnosť „platobný styk a zúčtovanie“ (po prijatí zákona o platobných službách pôjde o činnosť „poskytovanie platobných služieb a zúčtovanie“)
- c) zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov, ktorý okrem iného umožňuje stavebnej sporiteľni vykonávať platobný styk a zúčtovanie (obdobne ide aj o osobitné právne predpisy pre Exportno – importnú banku a Štátnu pokladnicu),
- d) zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, ktorý okrem iného upravuje rámcové ustanovenia pre vedenie bežného účtu a vkladového účtu.

Súčasťou slovenského právneho poriadku sú aj nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 2560/2001 o cezhraničných platbách v eurách, resp. jeho revízia schválená v EP dňa 24.4.2009 a

- nariadenie č. 1781/2006 o údajoch o príkazcovi, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov.

Nová revízia vyššie uvedeného nariadenia č. 2560/2001 o cezhraničných platbách v eurách je dôležitá okrem iného aj z hľadiska zavedenia SEPA inkás, pretože okrem iného zavádza princíp tzv. rovnakých poplatkov aj na inkasá, princíp tzv. dosiahnuteľnosti poskytovateľa platobných služieb pri vykonávaní inkás (reachability for direct debits), ako aj možnosť uplatňovať tzv. medzibankové poplatky pri vykonávaní SEPA inkás (Multilateral Interchange Fee – MIF alebo Multilateral Balancing Payment – MBP). Navrhované ustanovenie o tzv. dosiahnuteľnosti bude mať odloženú účinnosť (navrhovaná platnosť je jeden rok po účinnosti nariadenia) a navrhované ustanovenie ohľadom uplatnenia poplatkovej politiky MIF/MBP by sa malo uplatňovať počas prechodného obdobia. Rekodifikovaný návrh nariadenia bol v EP schválený 24.4.2009 s predpokladanou účinnosťou od 1. novembra 2009.

Zásadným právnym predpisom európskeho práva je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13.11.2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje sa smernica 97/5/ES (ďalej len „smernica o platobných službách“).

Hlavným zámerom smernice o platobných službách je vytvorenie jednotného platobného trhu v rámci Spoločenstva (vrátane krajín Európskeho hospodárskeho priestoru), a to zavedením harmonizovaného právneho rámca a so zámerom zrušiť hranice na vnútornom trhu pri poskytovaní platobných služieb.

Smernica o platobných službách bude transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky prijatím nového všeobecne záväzného právneho predpisu s predpokladanou účinnosťou od 1. novembra 2009. Prijatím návrhu zákona o platobných službách bude ukončený proces transpozície, pričom prijatím tejto právnej úpravy bude zákon o platobnom styku zrušený. Súčasťou návrhu zákona o platobných službách sú aj nevyhnutné nepriame novely právnych predpisov, a to predovšetkým zákona o Národnej banke Slovenska, zákona o bankách alebo zákona o Štátnej pokladnici.

Ustanovenia návrhu zákona o platobných službách vymedzujú predovšetkým

a) práva a povinnosti poskytovateľov platobných služieb a používateľov platobných služieb pri poskytovaní platobných služieb v rámci EHP priestoru v menách zmluvných štátov EHP

priestoru, a to v rozsahu smernice o platobných službách zohľadňujúc princíp plnej harmonizácie a pri poskytovaní ostatných platobných služieb v rozsahu minimálnych požiadaviek na poskytovanie takýchto služieb (nad rámec smernice o platobných službách),

b) podmienky na vznik a prevádzkovanie platobných systémov v rozsahu smernice 98/26/ES,

c) podmienky na vznik a podnikanie platobných inštitúcií v rozsahu smernice o platobných službách zohľadňujúc princíp plnej harmonizácie,

d) podmienky na vznik a podnikanie inštitúcií elektronických peňazí v rozsahu smernice 2000/24/ES a

e) sťažnosti, reklamácie a podmienky mimosúdneho riešenia sporov pri poskytovaní platobných služieb.

Z dôvodu zvýšenia hospodárskej súťaže pri poskytovaní platobných služieb návrh zákona vymedzuje podmienky na vznik a podnikanie novej kategórie poskytovateľov platobných služieb – tzv. platobných inštitúcií, ktoré okrem iných poskytovateľov platobných služieb, predovšetkým bánk, budú môcť poskytovať platobné služby.

Do kategórie poskytovateľov platobných služieb budú patriť aj inštitúcie elektronických peňazí, pričom návrh zákona o platobných službách vymedzuje osobitné podmienky na vznik a podnikanie pre tieto inštitúcie ohľadom vydávania elektronických peňazí (podmienky sú odlišné od podmienok pre platobné inštitúcie, ktoré nemôžu vydávať elektronické peniaze). Na základe uvedeného činnosť súvisiaca s vydávaním elektronických peňazí nie je považovaná za platobnú službu.

Dôležitou súčasťou návrhu zákona o platobných službách sú aj tzv. národné voľby, t.j. také ustanovenia smernice o platobných službách, pri transpozícii ktorých má Slovenská republika možnosť voľby. Ide napr. o začlenenie tzv. mikropodnikov do kategórie „spotrebiteľ“, pričom v takomto prípade by mikropodnik mal rovnaké práva a povinnosti ako fyzická osoba, ktorá je podľa všeobecne záväzných právnych predpisov považovaná za spotrebiteľa.

Prijatie návrhu zákona o platobných službách okrem iného vytvára legislatívny rámec pre zavedenie SEPA inkás, a to predovšetkým z hľadiska vymedzenia možnosti vrátenia finančných prostriedkov (tzv. refund), pričom vymedzenie pojmu „inkaso“ rešpektuje existenciu rôznych inkasných schém (CMF alebo DMF).

Zároveň dochádza k harmonizácii pravidiel pri vykonávaní platobných operácií (bez rozlišovania medzi tuzemskou a cezhraničnou platobnou operáciou v rámci EHP priestoru, ak návrh zákona neustanovuje inak) a pri používaní platobných prostriedkov, najmä

- a) vymedzením podmienok na vykonávanie jednorazových platobných operácií a na vykonávanie jednotlivých platobných operácií na základe rámcovej zmluvy,
- b) vymedzením základnej lehoty na vykonanie platobnej operácie – úhrady v lehote D+1 s možnosťou prechodného ustanovenia ohľadom predĺženia lehoty na D+3,
- b) používaním referenčného dátumu – valuty pri odpisovaní alebo pripisovaní sumy platobnej operácie,
- c) vymedzením zodpovednosti za neautorizované platobné operácie, za nevykonanie alebo chybné vykonanie platobnej operácie, ako aj
- d) vymedzením podmienok vydávania a používania platobných prostriedkov.

Osobitné postavenie majú aj ustanovenia návrhu zákona o platobných službách ohľadom uplatnenia tzv. výnimiek pri poskytovaní takých platobných služieb, ktoré sú spojené s platbami nízkych hodnôt a elektronickými peniazmi. V prípade takýchto služieb sa zmluvné strany môžu dohodnúť na poskytovaní základných informácií zohľadňujúc technické možnosti takýchto platobných prostriedkov a berúc do úvahy primeranú ochranu používateľov platobných služieb vzhľadom na riziká, ktoré tieto platobné prostriedky predstavujú.

V priebehu roku 2009 budú zavŕšené diskusie o prípadnom stanovení legislatívnou cestou tzv. SEPA Migration End-Date, teda dátumu, od ktorého bude možné používať vo všetkých krajinách Eurozóny iba SEPA platobné nástroje. Najskôr bude stanovený dátum, od ktorého bude v krajinách Eurozóny možné používať iba SEPA úhrady a následne bude stanovený dátum, od ktorého bude možné používať v krajinách Eurozóny iba SEPA inkasá. Je dôležité uviesť, že aktuálne alternatívnymi termínmi v prípade SEPA úhrad sú roky 2013/2014 a v prípade inkás bude dátum vyšpecifikovaný až po definitívnom spustení schémy pre SEPA inkasá.

Zoznam kľúčových dokumentov pre implementáciu SEPA	
SEPA Credit Transfer Rulebook, verzia 3.2	EPC dokument (pravidlá pre SEPA úhrady)
SEPA Direct Debit Rulebook, verzia 3.3	EPC dokument (pravidlá pre SEPA inkasá)
Credit Transfer and Direct Debit Implementation Guidelines, verzia 2.3	EPC dokument (implementačné príručky pre SEPA úhrady a inkasá)
SEPA Data Model	EPC dokument
SEPA Card Framework 2.0 SEPA Cards Standardization Volume verzia 3.2	EPC dokument (princípy a pravidlá pre implementáciu kartových schém)
SEPA Testing Framework, verzia 2.3	EPC dokument (princípy testovania schém)
PE-ACH/CSM Framework, verzia 1.2	EPC dokument (platobné infraštruktúry)
UNIFI (ISO 20022) XML standard	ISO štandard
Payment Services Directive, po prijatí Zákon o platobných službách	Smernica EK o platobných službách na vnútornom trhu

4. Platobné nástroje

V súčasnosti používané platobné nástroje v Slovenskej republike sa vyznačujú vysokou mierou automatizácie, efektívnosti a bezpečnosti. Uvedené redukuje nutnosť manuálnych zásahov do spracovania k nulovým hodnotám a poskytuje možnosť automatizovaného spracovania platieb v celom platobnom reťazci. Existujúce úhrady, inkasá, ako aj platobné karty sú prepojené s dôverou u používateľov platobných služieb.

Z uvedených dôvodov bude cieľom bankovej komunity preniesť určité existujúce prvky (napr. variabilný symbol) aj do prostredia SEPA.

Prvým SEPA platobným nástrojom, ktorí môžu používatelia platobných služieb reálne používať sú SEPA úhrady (od 28.1.2008). Začiatok SEPA inkás je naplánovaný na 1.11.2009. Do schémy pre SEPA úhrady je zapojených 4 472 bánk, z toho 7 bánk pôsobiacich v SR.

V rámci Slovenskej bankovej asociácie je vytvorený tzv. National Adherence Support Organisation (NASO), ktorý prijíma a kontroluje po formálnej stránke žiadosti bankového sektora o prístup do schémy, následne ich odosiela do Európskej platobnej rady.

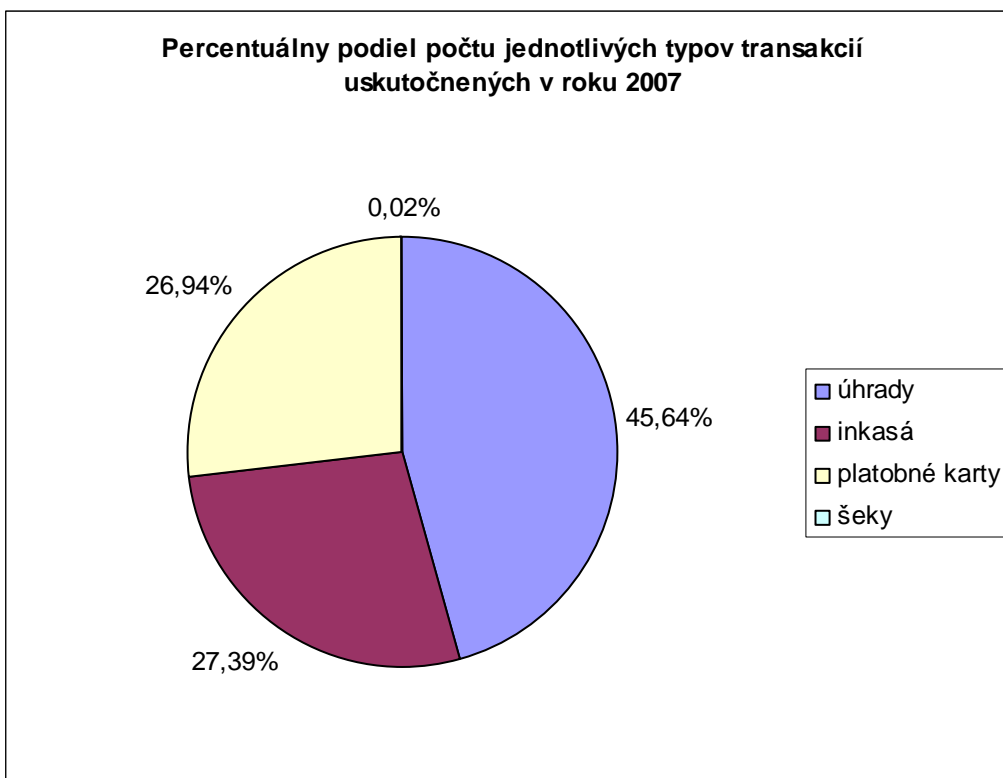
V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené v súčasnosti používané platobné nástroje v SR a ich príslušný ekvivalent v SEPA:

Platobný nástroj v SR	SEPA platobný nástroj	Poznámka
Úhrada	SEPA úhrada (SEPA Credit Transfer)	
Trvalý príkaz na úhradu	SEPA úhrada (SEPA Credit Transfer)	
Inkaso	SEPA inkaso (SEPA Direct Debit)	
Debetné karty	SEPA Cards Framework	
Kreditné karty	SEPA Cards Framework	
Šeky	Mimo záber SEPA	Prakticky nepoužívané

Úhrady sú najčastejšie používaným platobným prostriedkom v SR, podiel šekov je takmer zanedbateľný. Štatistika počtu platieb za rok 2007 je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Typ transakcie	Počet (v mil.)	Podiel v %
Úhrada	194,77	45,64
Inkaso	116,91	27,39
Platobná karta	114,99	26,94
Šeky	0,09	0,02
Celkom	426,76	100

Zdroj: Blue Book, údaje sú za rok 2007

V rámci Slovenskej republiky bude implementácia SEPA rozdelená do nasledovných fáz:

- 1. fáza – naplnenie požiadaviek stanovených SEPA rámcom pre platobné karty najneskôr do konca roku 2011,
- 2. fáza - implementácia SEPA úhrad v 1. polroku 2012,
- 3. fáza – implementácia základnej schémy SEPA inkás resp. inkás na základe e-mandátu.

V prípade SEPA inkás bude termín ich implementácie vyšpecifikovaný v nasledujúcich aktualizáciách implementačného plánu.

4.1 SEPA úhrady (SCT)

V rámci SR je v súčasnosti využívaná štruktúra bankového spojenia na účely tuzemských prevodov, ktorá identifikuje ako účet platiteľa, tak aj účet príjemcu. V prípade SEPA bude tuzemské bankové spojenie, ktoré sa označuje ako BBAN nahradené číslom účtu vo formáte IBAN a BIC kódom pre identifikáciu banky, v ktorej je účet vedený. V súčasnosti sú kódy IBAN a BIC používané iba v prípade cezhraničných transakcií. Po implementácii SEPA úhrad v SR bude bankovým spojením IBAN a BIC.

V súlade s nariadením 2560/2001 sú už v súčasnosti IBAN a BIC uvádzané na výpisoch účtov každého klienta banky. IBAN v SR pozostáva z 24 znakov.

Základnou úlohou pri prechode na SEPA úhrady bude predovšetkým konverzia účtov z formátu BBAN na IBAN. Konverzia bude mať dopad na všetkých používateľov platobných služieb, predovšetkým však na veľké podniky a verejné inštitúcie, ktoré vedú vlastné databázy účtov či už dodávateľov, zamestnancov, zákazníkov a pod. Cieľom bankového sektora bude v maximálnej možnej miere uľahčiť konverziu účtov svojich klientov na IBAN. Detailná špecifikácia konverzie účtov z BBAN na IBAN bude vypracovaná do 31.12.2009. Banky budú následne komunikovať a informovať svojich klientov o pripravovaných zmenách.

Cieľom bankového sektora v SR je prechod z domácej formy úhrady na SEPA úhrady v 1. polroku 2012. Uvedené znamená, že banková komunita v SR implementuje SEPA úhrady bez tzv. migračného obdobia, teda bez koexistencie domácej formy úhrady a SEPA úhrady.

V medzibankovom prostredí bude v bankovom sektore nevyhnutné uskutočniť úpravu systémov na podporu ISO 20022 štandardu a zasielanie dát medzi bankami vo formáte XML (2010). V nasledujúcich mesiacoch bude zanalyzovaná možnosť použitia XML štandardu taktiež v komunikácii banka-klient a klient-banka (2011).

Banková komunita v SR sa rozhodla aj v prípade SEPA úhrad používať v rámci SR existujúce symboly (konštantný, variabilný, špecifický).

V priebehu roku 2009 bude doriešená aj otázka papierovej formy tlačív na realizáciu SEPA úhrad, ako aj úprava elektronických aplikácií v bankovom sektore.

4.2 SEPA inkasá (SDD)

Využívanie služby inkasa sa na Slovensku v súčasnosti riadi rovnako ako využívanie služby úhrad zákonom č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Inkaso je v slovenskom domácom platobnom styku veľmi rozšírený spôsob vyrovnávania pohľadávok obyvateľstva, najmä voči veľkým spoločnostiam, ako sú napr. elektrárne, plynárne, telekomunikačné spoločnosti, či poisťovne. Tento spôsob sa na druhej strane využíva aj pri zúčtovaní pohľadávok v podnikateľskej sfére. Môže ísť o jednorazové alebo o opakujúce sa inkasné platby, pričom proces spracovania sa v oboch prípadoch nelíši. Spôsob, akým sa na Slovensku spracovanie inkasných platieb uskutočňuje, nenesie v sebe riziko pre žiadnu zo zúčastnených strán.

V prípade, že sa príjemca a dlžník dohodnú, že si vzájomné pohľadávky uhradia formou inkasa, dohodnú sa vopred na identifikácii platieb, tzv. variabilnom symbole. Dlžník navštívi svoju banku, v ktorej zadá súhlas s inkasom zo svojho bežného účtu voči konkrétnemu účtu príjemcu, ktorý môže byť v rovnakej, alebo v inej banke. Dlžník má k dispozícii aj možnosť zadania inštrukcie, ktorá určí maximálnu výšku inkasa a termín platnosti, do ktorého príjemca môže inkasovať z dlžníkovho účtu. Následne príjemca prostredníctvom svojej banky zasiela výzvu na inkaso voči účtu dlžníka prostredníctvom presne určeného typu správy v lokálnom clearing. Banka dlžníka po prijatí tejto výzvy uskutoční kontrolu krytia na účte dlžníka spolu s ostatnými kontrolami na limit a platnosť. Posledným krokom je uskutočnenie prevodu prostriedkov v prospech účtu príjemcu. Zrealizovanie inkasa trvá D+1, maximálne 4 dni vrátane zaslania výzvy na inkaso.

V prípade, že dlžník nemá dostatočné množstvo peňažných prostriedkov na účte ku dňu zaslania výzvy, je možné zadať inštrukcie na opakovanie výziev na inkaso na určitý počet dní. Ak dlžník nezabezpečí dostatok prostriedkov na svojom účte ani počas dní vyhradených na opakovanie, alebo ak inkaso z nejakého relevantného dôvodu nemôže byť bankou dlžníka vykonané, banka príjemcu dostane informáciu o nezrealizovaní inkasa a následne o tejto skutočnosti informuje príjemcu.

Prispôsobenie súčasne platnej domácej schémy inkás na schému SEPA inkasá je okrem iného spojené so zmenou systému udeľovania mandátov na inkaso zo súčasného tzv. „Debtor Mandate Flow“ (povolenie, resp. mandát na inkaso udeľuje platiteľ svojej banke) na tzv. „Creditor Mandate Flow“ (mandát na inkaso udeľuje platiteľ priamo príjemcovi).

Z dôvodu, že v SR je zaužívaný úplne rozdielny model realizovania inkás, vzniká potreba uskutočnenia závažných zmien, z ktorých najdôležitejšími sa javia spôsob, akým sa zabezpečí platnosť súčasných mandátov aj v novej schéme inkás, alebo úpravy v súčasnosti využívaných softvérových aplikácií nielen na strane slovenských bánk, ale aj na strane veľkých inkasujúcich spoločností.

Podľa poslednej verzie SEPA Core Direct Debit Rulebook v 3.3, ktorú vydala EPC 31.3.2009, vzniká v súvislosti so zavedením nového typu inkás v slovenskom bankovom sektore aj množstvo iných otvorených otázok a potreba uskutočnenia zmien, ako je určenie identifikačných čísel príjemcov a vytvorenie centrálného registra týchto identifikačných čísel, ďalej otázka daní, poplatkov, či otázka riadenia rizika v bankách.

Z dôvodu prezentovaných značných rozdielov medzi existujúcou formou platby inkasa a SEPA inkasom sa slovenská banková komunita rozhodla nespojiť začiatok používania SEPA úhrad so začiatkom SEPA inkás. Konkrétne stanovaniu dátumu bude predchádzať dôkladná analýza rozdielov existujúcich inkás a SEPA inkás, s dôrazom na prípadné zvolenie tzv. alternatívnej cesty, teda implementovanie SEPA inkasa formou e-mandátu (elektronicky zadané povolenie k inkasu), resp. využitia doplnkových služieb v základnej schéme SEPA inkás.

V súlade s aktuálne pripravovaným nariadením o cezhraničných platbách (revízia nariadenia 2560/2001) zabezpečí slovenský bankový sektor k 1.11.2010 podmienku tzv. dosiahnuteľnosti pre SEPA Direct Debit.

4.3 SEPA rámec pre platobné karty (SCF)

Na Slovensku pôsobí 13 bánk - vydavateľov platobných kariet. Podľa štatistík Slovenskej bankovej asociácie počet vydaných platobných kariet k 31.12.2008 presiahol 5,25 mil. platobných kariet.

Cieľom SEPA Cards Framework (SCF, dokument platný od 8.3.2006) je, aby platobné karty vydané bankami podľa štandardov SEPA, boli použiteľné a prijímané za rovnakých podmienok vo všetkých krajinách v rámci SEPA.

V súvislosti s 1. fázou tohto implementačného plánu budú naplnené požiadavky stanovené SEPA rámcom pre platobné karty najneskôr do konca roka 2011

Túto požiadavku je možné dosiahnuť vydávaním a akceptovaním platobných kariet pod značkou SCF kompatibilnej kartovej schémy. Na slovenskom trhu pôsobia už v súčasnosti takéto vyhovujúce schémy, napríklad pod značkou spoločnosti VISA a MasterCard.

Hlavnou požiadavkou SCF v tejto súvislosti je zabezpečenie technologicky bezpečných platieb v rámci SEPA, napríklad vybavením platobných kariet a POS terminálov štandardizovanou EMV čipovou technológiou a zabezpečením priebehu transakcií s využitím tejto technológie do konca roka 2011. Podľa EMV Implementation Questionnaire k 31.12.2008 bolo v SR skonvertovaných na túto technológiu 100% bankomatov, 97,58% POS terminálov, 39,37% debetných platobných kariet, 10,32% kreditných platobných kariet.

Ďalším dôležitým odporúčaním SCF je umožnenie a uprednostňovanie prijímania SEPA kompatibilných platobných kariet v súlade s EMV štandardom a SCF, t.j. s prečítaním čipu a s vyžiadaním zadania PIN kódu na všetkých POS termináloch. Cieľom je dosiahnuť do konca r. 2011 SCF kompatibilnú sieť POS terminálov u obchodníkov, t.j. zabezpečiť čo najširšiu akceptovateľnosť SCF kompatibilných platobných kariet v rámci krajín SEPA.

Platobné terminály však budú stále prijímať aj produkty bez EMV čipovej technológie vzhľadom na potrebu zabezpečiť akceptáciu platobných kariet z krajín mimo SEPA.

Súčasný SCF stanovuje migračné obdobie, behom ktorého všetky inštitúcie vydávajúce tzv. "general purpose cards", t.j. platobné karty vydané k bežnému účtu klienta, v rámci Eurozóny mali svoje portfóliá zmigrovať na SEPA produkty.

Slovenské vydavateľské banky už od roku 2008 ponúkajú SEPA kompatibilné karty, od roku 2009 budú vybavené EMV čipovou technológiou všetky novovydané SEPA kompatibilné

karty, a po skončení migračného obdobia v roku 2011 budú SEPA kompatibilné aj všetky tzv. „general purpose cards“ karty v obehu vydávané a distribuované SEPA bankou.

Nepredpokladajú však masívnejšie vydávanie kariet s použiteľnosťou obmedzenou len na SEPA priestor. Budúcnosť vidia vo vydávaní celosvetovo použiteľných kartových produktov.

Slovenskí prijímatelia platobných kariet (v súčasnosti 11 bánk) zabezpečujú akceptáciu platobných kariet podľa im pridelených licencií na túto činnosť. Je obchodným rozhodnutím banky, akceptáciu ktorých kartových produktov bude ponúkať a je voľbou obchodníkov, ktoré karty budú vo svojich prevádzkach prijímať.

Technické štandardy stanovuje dokument SEPA Cards Standardisation Volume v 3.2.

4.4 Národný plán pre SEPA Cash v Slovenskej republike

4.4.1 Princípy Rámca SEPA

4.4.1.1 Cezhraničný prístup k službám v oblasti hotovosti („remote access“)

Národná banka Slovenska v priebehu roka 2009 nevidovala žiadnu požiadavku nerezidentských bánk o využívanie jej služieb v oblasti hotovosti. V prípade požiadavky nerezidentskej banky o využívanie hotovostných služieb je NBS pripravená v plnej miere poskytnúť tieto služby za rovnakých podmienok ako rezidentským bankám.

Aby mohla byť myšlienka rovnakého prístupu k službám v oblasti hotovosti v rámci eurozóny plnohodnotne naplnená, musia byť odstránené aj prekážky národnej legislatívy v oblasti použitia sprievodných vozidiel, strelných zbraní a transportov. Závery pracovnej skupiny sa očakávajú na konci roka 2009.

4.4.1.2 Dostatočné pokrytie službami v oblasti hotovosti, vzájomná zameniteľnosť služieb v oblasti výberov/vkladov eurovej hotovosti

NBS poskytuje svoje služby v oblasti hotovosti prostredníctvom oddelenia Hlavná pokladnica v budove ústredia NBS v Bratislave a siedmich expozitúr. Z deviatich expozitúr vykonáva pokladničnú činnosť sedem a zvyšné dve expozitúry vykonávajú činnosti v oblasti spracovania hotovosti.

4.4.1.3 Výmena informácií a spätná väzba medzi bankami a centrálnou bankou

Komerčná banka nahlasuje odvod alebo výber eurovej hotovosti NBS vždy deň vopred formou e-mailu konkrétnej expozitúre alebo oddeleniu Hlavná pokladnica. Nahlasovanie deň vopred umožňuje úschovným miestam NBS pripraviť sa v predstihu na príjem resp. výdaj eurobankoviek a euromincí.

Eurosystem v súčasnosti skúma možnosti harmonizácie v oblasti elektronickej komunikácie medzi bankami a centrálnymi bankami. Na tento účel bola zriadená spoločná pracovná skupina, ktorej závery by mali byť implementované v rámci eurozóny do konca roka 2009.

NBS v spolupráci s bankami pripraví rozhranie na elektronickú výmenu dát, ktorá bude zabezpečovať štandardizované nahlasovanie príjmov a výdajov eurovej hotovosti.

4.4.1.4 Stabilita poskytovaných služieb a ich podmienok

Minimálna úroveň služieb v oblasti hotovosti poskytovaných NBS bankám je uvedená v *Common Eurosystem fee policy for cash transactions of professional clients at NCB counters* z 1. marca 2002. Materiál špecifikuje okruh služieb, ktoré musí každá centrálna banka Eurosystemu poskytovať na svojom území bezplatne a spoplatnené služby nad rámec bezplatného okruhu služieb.

Štandard služieb a ich podmienky sú taktiež špecifikované v *Zmluve o príjme a výdaji peňazí*, ktorú NBS podpísala s každou bankou vykonávajúcou pokladničné činnosti.

4.4.1.5 Zrušenie požiadavky na uloženie eurobankoviek podľa smeru a strán tlače

Od 1. januára 2011 bude v eurozóne pri vkladoch a výberoch eurobankoviek upustené od požiadavky na uloženie eurobankoviek podľa smeru a strán tlače.

Pre NBS to znamená, že banka bude môcť bezodplatne odvádzať do NBS eurobankovky neuložené podľa smeru a strán tlače a zároveň NBS nebude povinná vydávať bankám eurobankovky takto uložené. V prípade, ak banka požiada o eurobankovky uložené podľa smeru a strán tlače, bude takáto služba zo strany NBS spoplatnená.

4.4.2 Harmonizácia prevádzkových podmienok

4.4.2.1 Pravidlá debetného a kreditného účtovania

Vstupom Národnej banky Slovenska do Európskeho systému centrálnych bánk od 1. januára 2009 sa zmenil systém čistého zúčtovania platieb na systém hrubého zúčtovania v reálnom čase - Target 2. Pri vklade eurovej hotovosti zo strany bánk sú prostriedky na ich účet v systéme účtov Target 2 pripísané v ten istý deň ako prebehol vklad. Obdobným spôsobom sa v deň výberu eurovej hotovosti peňažné prostriedky odúčtujú. Postup debetného a kreditného zúčtovania je súčasťou *Zmluvy o príjme a výdaji peňazí*.

4.4.2.2 Pokladničné hodiny

Pokladničné hodiny NBS plne vyhovujú požiadavkám Eurosystemu. Oddelenie Hlavná pokladnica a expozitúry Bratislava, Žilina, Banská Bystrica a Košice sú pre klientov (v rámci pokladníc veľkých výplat) otvorené v čase od 7:30 (7:15 pre exp. BA) – 13:30. Expozitúry Trenčín, Nové Zámky a Poprad poskytujú služby v oblasti hotovosti v rozpätí od 7:30 – 10:30 a 12:00 – 13:30.

Pokladničné hodiny NBS spĺňajú minimálny limit šiestich hodín na štyroch svojich pracoviskách. V prípade neočakávaných príjmov alebo výdajov eurovej hotovosti zo strany bánk presahujúcich bežný rámec pokladničných hodín je NBS pripravená tieto predĺžiť berúc do úvahy limit potrebný na zaúčtovanie peňažných prostriedkov v rámci systému Target 2. Zo strany bánk ani sprostredkovateľských spoločností nebola vznesená požiadavka na dodatočnú úpravu dĺžky pokladničných hodín, a preto sa ich ďalšia úprava nepredpokladá.

4.4.2.3 Opatrenia v oblasti kontroly pravosti eurobankoviek a euromincí

Opatrenia na kontrolu pravosti eurobankoviek a euromincí sú definované na úrovni eurozóny *Nariadením Európskej komisie č. 1338/2001 o opatreniach na ochranu eura proti falšovaniu*. Každý subjekt pracujúci s eurovou hotovosťou je povinný kontrolovať pravosť eurobankoviek a euromincí a v prípade, že ide o podozrivú eurobankovku alebo euromincu, je povinný takúto bankovku bezodkladne odovzdať NBS na ďalšiu analýzu.

4.4.2.4 Kontrola kvality eurovej hotovosti

Jednou z hlavných úloh centrálnych bánk eurozóny, ktorá vyplýva priamo zo Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk, je zabezpečenie kvality eurobankoviek v obehu a s tým súvisiaca dôvera obyvateľstva v menu euro. Eminentný záujem o udržanie čistoty obehu zo strany Európskej centrálnej banky je vyjadrený hneď v niekoľkých rovinách:

- každá krajina eurozóny musí na svojom území zabezpečiť dostatočnú kontrolu kvality eurobankoviek. Pre overenie kvality eurobankoviek v obehu požaduje ECB pravidelne predložiť určitý počet eurobankoviek z obehu a následne ich podrobí analýze podľa štandardov kvality eurobankoviek odsúhlasených ECB.
- kvalita eurobankoviek v obehu sa prejaví aj vo vnímaní obyvateľstva ako hlavného používateľa eurovej hotovosti. ECB uskutočňuje každé dva roky prieskum o kvalite eurobankoviek v obehu a spokojnosti ľudí s touto kvalitou.

4.4.3 Zvýšenie efektívnosti v oblasti spracovania hotovosti

4.4.3.1 Skrátenie cyklu pri spracovaní hotovosti (transport, triedenie eurobankoviek)

Prioritou NBS a bánk v nedávnom období bolo úspešné zavedenie meny euro. Otázkou zvýšenia efektívnosti peňažného obehu sa NBS v spolupráci s bankami bude zaoberať v nasledujúcich rokoch.

4.4.3.2 Udržiavanie kvality eurobankoviek a euromincí v obehu

Dňom zavedenia meny euro v Slovenskej republike vstúpila do platnosti *Vyhláška NBS č. 607/2008 o niektorých podrobnostiach o hotovostnom peňažnom obehu a o zmene niektorých vyhlášok*. Slovensko tak splnilo podmienku implementácie Rámca s ročným predstihom a rok 2009 bude pre banky a spracovateľov peňazí posledným rokom na úpravu strojov a postupov na spracovanie hotovosti, ktoré budú v súlade s vyhláškou.

4.4.3.3 Boj proti falzifikátom – eurobankovky a euromince

Hlavnými požiadavkami Rámca SECA v oblasti boja proti falzifikátom sú:

- bezpečné používanie hotovosti obyvateľstvom,
- výmena informácií medzi centrálnou bankou a bankami a
- dodržiavanie pravidiel v oblasti kontroly pravosti eurobankoviek a euromincí.

Výmena informácií medzi NBS a Eurosystémom je zabezpečená prostredníctvom monitorovacieho systému o falzifikátoch (Counterfeit Monitoring System, CMS). CMS je databáza všetkých falzifikátov v eurozóne s ich presnou špecifikáciou a zaradením do príslušnej skupiny falzifikátov. NBS po rozpoznaní nových falzifikátov eurobankoviek a euromincí systém pravidelne aktualizuje. Systém je ďalej sprístupnený Europolu a vybraným príslušníkom PZ SR.

Výmena informácií medzi Eurosystémom a bankami je zabezpečená pomocou internetovej aplikácie Euro Check Website. Ide o stránku, pomocou ktorej sa banka, po zadaní nominálnej hodnoty eurobankovky, sériového čísla a čísla tlačovej dosky okamžite dozvie, či ide o falzifikát alebo podozrivú bankovku. NBS garantovala prístup maximálne 50 používateľom.

Banky sú vybavené technikou na včasnú identifikáciu falšovaných eurobankoviek a euromincí. Pokladníci a iné osoby pracujúce s hotovosťou pravidelne navštevujú školenia usporiadané NBS, kde sú účastníci informovaní o nových typoch falzifikátov a ochranných prvkov eurobankoviek.

4.4.3.4 Požiadavky v oblasti reportingu

NBS si svoje povinnosti k Európskej centrálnej banke v oblasti reportingu plní prostredníctvom informačného systému o hotovosti – Currency Information System II.

Povinnosť bánk reportovať druhú skupinu údajov do NBS a následne do ECB je zakotvená aj v *Zmluve o príjme a výdaji peňazí*.

4.4.3.5 Náklady spojené s peňažným obehom

NBS nemá k dispozícii analýzu, ktorá by kvantifikovala náklady spojené s peňažným obehom.

5. Platobné infraštruktúry

Platobný systém EURO SIPS je jediný medzibankový platobný systém Slovenskej republiky pre spracovanie platieb malých hodnôt, pri ktorých nie je potreba okamžitej finality. Finálne a neodvolateľné zúčtovanie výsledkov spracovania systému SIPS sa vykonáva prostredníctvom systému TARGET2. EURO SIPS je tzv. pridruženým systémom k systému TARGET2.

Národná banka Slovenska vypracuje v priebehu roka 2009 možné alternatívy úpravy platobného systému EURO SIPS na SEPA compliant platobný systém. Vzhľadom k aktuálnemu zneniu implementačného plánu bude v prvej fáze uskutočnená analýza úpravy platobného systému EURO SIPS na systém pre spracovanie SEPA úhrad a následne na základe aktuálneho vývoja aj pre SEPA inkasá.

Výsledkom analýzy NBS bude stratégia ďalšieho rozvoja platobného systému EURO SIPS s návrhom služieb poskytovaných v podmienkach SEPA, ktorá bude vypracovaná ku koncu

roka 2009. Schválená stratégia bude následne v priebehu roka 2010 prenesená do projektu, v rámci ktorého bude rozpracovaná funkčná špecifikácia úpravy platobného systému v SR.

6. Komunikačná stratégia

Koncepcia: Komunikácia bude prebiehať na dvoch úrovniach:

1.úroveň: Informovanie kľúčových hráčov, ktorých predstavujú inštitúcie štátneho sektora, veľké „inkasujúce firmy“ (napríklad distribútori energií) a Slovenská Pošta o nasledovných bodoch:

- a) Hlavné ciele projektu SEPA,
- b) Plán projektu a jeho časový rámec a
- c) Vývoj okolností projektu na celoeurópskej úrovni so zameraním na stretnutia Európskeho platobného výboru (European Payments Council, EPC) a Európskej centrálnej banky (European Central Bank, ECB) na vysokej úrovni.

2.úroveň: Informovanie verejnosti, ktorej sa týka oblasť komunikácie typu C2B a B2C. Sem spadá verejnosť všeobecne, dodávatelia veľkých ERP systémov (zvlášť dominantní – SAP, Softip, Oracle), a profesné združenia. Táto časť bude viac zameraná na:

- d) Propagáciu konečných pozitívnych efektov realizácie projektu a
- e) Informovanie o podpore pre verejnosť formou pomocných služieb zo strany bánk v prechodnom období, ktoré majú zmenšiť problémy klientov bánk pri prechode na nový platobný styk.

Body a) a b) z 1. úrovne budú na tejto úrovni prezentované menej detailne. Na tejto úrovni bude ťažiskové informovanie verejnosti prostredníctvom médií a práca jednotlivých bánk priamo so svojimi klientmi. S dodávateľmi ERP systémov bude komunikovať aj SBA priamo.

Poznámka: Uvedené úrovne sú navzájom prepojené, nakoľko väčšina „veľkých hráčov“ používa ERP systémy vyššie uvedených typov.

7. Sumarizácia úloh

Úloha	Zodpovedný	Termín ukončenia
<i>Analýza možností implementovania v súčasnosti používaných symbolov v SR do SEPA</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska	Jún 2009
<i>Analýza rozdielov medzi domácimi úhradami a SEPA úhradami (SCT)</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska	September 2009
<i>Transpozícia Smernice o platobných službách (PSD) do národnej legislatívy</i>	Ministerstvo financií SR Národná banka Slovenska	November 2009
<i>Analýza platobného systému EURO SIPS na spracovanie SEPA úhrad</i>	Národná banka Slovenska	December 2009
<i>Špecifikácia konverzie domáceho formátu čísla bankového účtu BBAN na IBAN</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska	December 2009
<i>Príprava jednotného tlačiva pre SCT</i>	Slovenská banková asociácia	December 2009
<i>Dosiahnuteľnosť slovenských bánk pre SDD</i>	Bankový sektor	1.11.2010
<i>Právna otázka platnosti v súčasnosti daného súhlasu na inkaso po prechode na SEPA (SEPA mandát)</i>	Ministerstvo financií SR Národná banka Slovenska	
<i>Analýza a určenie jedinečného identifikátora príjemcu inkasa v SR (Creditor Identifier)</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska	
<i>Analýza možností implementovania doplnkových služieb (AOS) do SDD</i>	Slovenská banková asociácia Národná banka Slovenska	
<i>Špecifikácia štandardov v prostredí klient-banka a banka-klient</i>	Slovenská banková asociácia Bankový sektor	December 2010
<i>Implementácia štandardov v prostredí klient-banka a banka – klient</i>	Bankový sektor	December 2011
<i>Implementácia EMV čipovej technológie (ATM, POS, debetné a kreditné platobné karty)</i>	Slovenská banková asociácia, bankový sektor	December 2011
<i>Úprava systémov, testovanie, implementácia IBAN, prechod na SCT</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska, Bankový sektor, Štátne a verejné inštitúcie Podniky	1. polrok 2012
<i>Analýza základnej schémy pre SDD, analýza SDD schémy na základe e-mandátu a porovnanie s existujúcou schémou pre inkaso v SR</i>	Slovenská banková asociácia, Národná banka Slovenska	
<i>Príprava komunikačnej kampane pre prechod na SCT</i>	Slovenská banková asociácia	priebežne